

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistukseen liittyen ja kirkolliskokouksen ehdotuksen mukaisesti ehdotetaan evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelakia muutettavaksi siten, että myös miesleskille myönnettäisiin pääsääntöisesti samanlainen oikeus perhe-eläkkeeseen kuin naisleskille uusien säännösten mukaan

myönnetään. Samalla ehdotetaan, että käytöstä poistunutta virka- ja armovuoden korvausta koskeva säännös kumottaisiin.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin muutkin perhe-eläkelakien muutokset eli 1 päivänä heinäkuuta 1990.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain (258/70) 3 §:n mukaan kirkon perhe-eläkkeeseen noudatetaan, mikäli sanotusta laista ei muuta johdu, soveltuvin osin valtion perhe-eläkelain (774/68) säännöksiä. Perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta tarkoittavat lait (100—107/90) on vahvistettu 9 päivänä helmikuuta 1990 tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990. Uudistuksen tavoitteena on, että perhe-eläke nykyistä oikeudenmukaisemmin ja tasa-arvoisemmin ottaisi huomioon perheen huoltajan kuoleman perheen toimeentulolle aiheuttamat menetykset. Uudistuksen yhteydessä muutetut valtion perhe-eläkelain säännökset tulevat edellä mainitun evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain viittaussäännöksen nojalla sovellettaviksi myös kirkon perhe-eläkkeisiin. Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen, joka asiasisällöltään vastaa kokonaisuudistukseen sisältyvän valtion perhe-eläkelain voimaantulosäännöstä, on otettu ne muodolli-

set muutokset, jotka johtuvat säännöksen soveltamisesta kirkon perhe-eläkkeisiin.

Voimassa olevan kirkon perhe-eläkelain 6 §:n mukaan miespuolisella leskellä on oikeus perhe-eläkkeeseen vain milloin hän on pysyvästi työhön kykenemätön eikä hänellä ole varoja tarpeelliseen toimeentuloon. Näistä mieslesken perhe-eläkkeen saamiselle asetetuista edellytyksistä ehdotetaan nyt luovuttaviksi. Mieslesken perhe-eläkeoikeus määräytyisi lainmuutoksen jälkeen muutetun valtion perhe-eläkelain 2 §:ssä ja 3 §:n 1 momentissa lesken eläkeoikeudelle säädettyjen perusteiden mukaan.

Edellytyksenä leskeneläkkeen saamiselle on muutetun valtion perhe-eläkelain 3 §:n 1 momentin mukaan muun muassa, että leski edunjättäjän kuollessa on täyttänyt 50 vuotta ja että avioliitto on jatkunut vähintään viisi vuotta. Vastaava ikä voimassa olevassa laissa on 40 vuotta ja avioliiton on tullut jatkua vähintään kolme vuotta. Kaikille perhe-eläkelainsäädännön kokonaisuudistuksen voimaan tullessa vanhan lain piiriin päässeille tulee varmistaa kuuluminen myös uuden lain mukaisen eläketurvan piiriin. Tämän vuoksi ehdotetaan

evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain 6 §:ssä säädettäväksi, että ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntynyt naisleski on oikeutettu leskeneläkkeen saamiseen 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisiässä. Vastaavasti ehdotetaan lain voimaantulosäännöksessä, että oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantulohetkellä 40 vuotta täyttäneellä naisella, jonka avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Kun kirkon perhe-eläkejärjestelmään ei ole kuulunut yleistä mieslesken eläkeoikeutta, mainittuja säännöksiä ei voida ulottaa miesleskeen.

Virka- ja armovuosietu on kumottu kirkkolain muuttamisesta annetulla 1 päivänä kesäkuuta 1970 voimaan tulleella lailla (257/70). Lain voimaantulosäännöksen perusteella ennen lain voimaan tuloa kuolleen papin, kanttorin, urkurin, kanttorin ja urkurin oikeudenomistajat säilyttivät kuitenkin virka- ja armovuoden edun, joka heillä oli aikaisemman lain mukaan. Kun virka- ja armovuodenetuun perustuvia korvauksia ei enää käytännössä ole ollut, tulee tämän korvauksen huomioon ottamista perhe-eläkkeen suorittamisessa koskeva evan-

gelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain 4 § kumota.

2. Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset

Perhe-eläkeoikeuden ulottaminen miesleskiin tulee jonkin verran lisäämään kirkon keskusrahaston eläkemenoja. Kun toisaalta lesken eläkeiän alarajan korottamisesta ja eläkesovituksesta arvioidaan aiheutuvan säästöä, ei perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistuksesta aiheutune kirkolle sanottavia lisäkustannuksia.

3. Voimaantulo

Lainmuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan samana ajankohtana kuin muutkin perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta koskevat lait eli 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

evangelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetun evangelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain (258/70) 4 § ja
muutetaan 6 § seuraavasti:

6 §

Jos naisleski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on valtion perhe-eläkelain 3 §:n 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä valtion perhe-eläkelain 3 §:n 1 momentissa ja tämän lain 6 §:ssä säädetään, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantullessa 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään. Mitä valtion perhe-eläkelain 8 §:n 1 momentissa säädetään perhe-eläkkeen määrän uudelleen laskemisesta, koskee myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneita lapseneläkkeitä.

Valtion perhe-eläkelain 7 ja 7 a—7 c §:n mukainen eläkesovitus tehdään myös määrätessä perhe-eläkettä kirkon perhe-eläkekassan ohjesäännön (166/57) mukaisin perustein sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka on kuollut tämän lain tultua voimaan.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomioistuim on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnusnetun lapsen asema, samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai velvoitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei oteta huomioon valtion eläkelain muuttamisesta 14 päivänä tammikuuta 1982 annetulla lailla (31/82) kumotun valtion eläkelain 10 a §:n mukaisista lapsikorotusta.

Myönnettäessä perhe-eläkettä tämän lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun edunjättäjän jälkeen edunjättäjän oma eläke katsotaan myönnetyksi valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetun evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain
 (258/70) 4 § ja
muutetaan 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Jos edunsaaja saa eläkkeellä olleen edunjättäjän jälkeen korvauksen virka- ja armovuodenedusta, suoritetaan hänelle perhe-eläkkeestä kahdentoista ensimmäisen kalenterikuukauden aikana ainoastaan se osa, jolla perhe-eläkkeen määrä ylittää edunsaajalle myönnetyn virka- ja armovuoden korvauksen mainittuna aikana.

(4 § kumotaan)

6 §

Miespuolisella leskellä on oikeus perhe-eläkkeeseen vain, milloin hän on pysyvästi työhön kykenemätön eikä hänellä ole varoja tarpeelliseen toimeentuloon.

Perhe-eläkkeen suorittaminen miespuoliselle leskelle voidaan keskeyttää tai lakkauttaa tai perhe-eläkkeen määrää voidaan hänen osaltaan alentaa, jos hänen olosuhteissaan on tapahtunut sellainen muutos, että hänen sen jälkeen on katsottava kokonaan tai osaksi kykenevän itse huolehtimaan toimeentulostaan tai saavan sen omista varoistaan.

6 §

Jos naisleski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on valtion perhe-eläkelain 3 §:n 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske edunjättäjän entistä puoli-soa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä valtion perhe-eläkelain 3 §:n 1 momentissa ja tämän lain 6 §:ssä säädetään, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantullessa 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään. Mitä valtion perhe-eläkelain 8 §:n 1 momentissa säädetään perhe-eläkkeen määrän uudelleen laskemisesta, koskee myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneita lapseneläkkeitä.

Valtion perhe-eläkelain 7 ja 7 a—7 c §:n mukainen eläkesovitus tehdään myös määrätessä perhe-eläkettä kirkon perhe-eläkekassan ohjesäännön (166/57) mukaisin perustein sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka on kuollut tämän lain tultua voimaan.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomioistuimien on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnusnetun lapsen asema, samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai velvoitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei oteta huomioon valtion eläkelain muuttamisesta 14 päivänä tammikuuta 1982 annetulla lailla (31/82) kumotun valtion eläkelain 10 a §:n mukaisista lapsikorotuksista.

Myönnettäessä perhe-eläkettä tämän lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettun edunjättäjän jälkeen edunjättäjän oma eläke katsotaan myönnettyksi valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen.
